

Mövlud TEYMUR - 70

VƏTƏNƏ, İNSANA SEVGİ ÇİÇƏKLƏRİ

1. "Mən sözü düz dedim"

Mövlud Teymur mövzu əhatəsi kifayət qədər geniş olan yaradıcılıq sarıdan barlı-bəhərli müəlliflərdən biri kimi tanınır. Onu tanıdığım 15 il əvvəlki zamanı bəri hər vaxt söz yolunda çarpışan, məramına, məqsədinə doğru dönmədən, inadla irəliləyən əqidə-inam sahibi kimi görmüşəm. Hər dəfə redaksiyaya - "Kredo" qəzetinə ya yeni kitabı, ya da yeni şeirləri ilə gəlir. Yazılarında müəllif yorğunluğu, yaşın gətirdiyi süslük hiss olunmur. Özü də qəzetdə dərc olunan şeirlərinin təqdimində mütləq cavanlıq dövrünün şəklini görmək istəyir. Əvvəlcə bu mənə qərribə gəlirdi. Amma Teymurun yaradıcılığı ilə, həm də həyatı ilə yaxından tanışlıq onu başa düşməyimə əsas oldu.

Bu yazımızda öləri də olsa, bəzi məziyyətlərindən danışmaq istədiyimiz "Mən sözü düz dedim" kitabına müəllifin 21-ci əsrin əvvəllərindən üzü bəri qələmə aldığı şeirlər toplanıb. İndiki kitab nəşri, kitabın satılma imkanının son dərəcə məhdud olduğu bir dövrdə Mövlud Teymur həyatın müxtəlif dövrlərindən təsirlənərək yazdığı şeirləri "Mən sözü düz dedim" kitabına toplayaraq 2018-ci ildə oxuculara çatdırıb. Kitabın əhatə dairəsi və müəllif haqqında ilkin məlumat annotasiyada kifayət qədər dolğunluğu ilə diqqətə çəkilir: "Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü olan Mövlud Teymur yetmişinci illərdə ədəbiyyata gəlmişdir. ADPU-nun Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fakültəsini, həm də İkiillik Jurnalistika kursunu bitirmişdir. Bir müddət müəllim işləmişdir. Ali kateqoriyalı müəllim olmuş, metodist müəllim, ustad müəllim kimi tanınmışdır. 15 şeirlər və poemalar kitabının müəllifidir. Şeirləri bir sıra xalqların dilinə tərcümə olunub. Araz, Qızıl qələm, Rəsul Rza adına mükafatlara layiq görülmüş, Prezident təqaüdüçüsüdür (2013).

"Mən sözü düz dedim" şairin 16-cı kitabıdır. Bu kitabda ana vətənə, doğma yurda, torpağa, elə, obaya, təbii gözəlliklərə, dağlara, meşələrə, zümrüd çöllərə, çəmənlərə bağlılıq, dünyaya, həyata münasibət, insanın daxili aləminə varmaq, gəncliyə, təmiz sevgiyə, saf məhəbbətə ucadan baxmaq hissləri, duyğuları bədii dildə, obrazlı, qabarıq şəkildə verilmişdir. İnanırıq ki, bu kitab da oxucuların ürəyincə olacaqdır". Onuz da Mövlud Teymurun bütün şeirləri adlı, ünvanlıdır. Bu hardasa onun kitablarının oxucu ünvanının da göstəricisidir. Vaxtı ilə "Kredo" qəzetində Azərbaycan görkəmli söz-sənət adamları - xalq şairi Söhrab Tahir, iyirminci əsr ədəbiyyatımızın klassikləri sırasında olan İlyas Tapdıq, Ənvər Nəzərli, Nijad Mikayılzadə kimi görkəmli sənətkarlara redaksiyada olan ədəbi məclislərimizdə şeirlərini oxuyub. Onların rəğbətli münasibətini görmək, sözünün təhlilinə onların vaxt ayırmaları, bir sözlə, söz adamlarının sözü olmaq imkanını qazanması Mövlud Teymurun hədsiz dərəcədə ruhlandırır və onu bizim "Kredo"ya əbədi olaraq bağlanmaq imkanı verirdi.

Hər bir şair üçün həyatın bütün anlarında poeziya var. Sadəcə şairin həmin poeziya anına şahid olması, həmin anın mahiyyətini duyması bəs edir ki, təkrarsızlıq anını, bənzərsizlik məqamını ruhundan varlığından keçirib sözünə gətirə bilsin. Əlbəttə, bu da şairin mənəvi,

psixoloji hazırlığından, onun tanrı fəhmi olan ilhamının gücündən asılıdır. Bəlkə də Mövlud Teymur qədər həyatının təbii axarında daha çox insanla təmasda olmaq, müxtəlif təbiətli adamların kimliyini görmək heç kimə nəsib olmayıb. Bunun da öz səbəbləri var. Bu barədə, əlbəttə, yazmaq, demək mütləq lazımdır. Ən azı ona görə ki, hər bir insan özü ayrılıqda bir aləmdir. Onun kimliyi sakini olduğu mühitdə daha aydın görünə bilər. Mövlud Teymur yaşadığı dünyanın məziyyətlərini, gördüyü insanların təbiətlərini, bir sözlə, dünya-insan münasibətlərini özü daha sərrast ifadə edir:

Dünyada elə bir adam tapılmaz,
Daim "əbədiyəm" desin dünyada.
Tərpənməz qayayam, sal daşam demə,
Bir gün batacaqdır səsin dünyada!

Demə ki, əriyib, itənim olmaz,
Demirəm qaramca ötənim olmaz,
Vətəni sevməsəm vətənim olmaz,
Nəyi var vətənsiz kəsin dünyada?!

Düz adam yolunu düz görüb gedir,
Kimsə yaxşılıqdan üz görüb gedir,
Əkdin, əkdiyimi göz görüb gedir,
Gələcək nəsillər yesin dünyada!

İlk baxışdan bu 3 bəndlik şeirdə - "Dünyada" (2001) şeirində qeyri-adi heç nə yoxdur. Amma bir az bəsinət gözü ilə oxuduqda misralar Nizami ənənələrini, Sədi təbiətini yada salır. Sanki misralar deyir ki, bu duyğular o adamın, bu hisslər o şairin qəlbindən çağlayıb gəlir ki, o, dünyanın hər üzünü görüb, həyatın hər cür çətinliklərindən keçib.

"Mən sözü düz dedim"... bu Teymurun kitabının adıdır. Zənnimcə, elə onun bu kitabı ilə bağlı qeydlərimi elə onun öz kitabının adı ilə bağlamaq daha doğru olar. İnsan nə vaxt sözü düz deyə bilər. Ümumiyyətlə, insan həqiqətə, düzə, doğruya nə vaxt pənah gətirir? Nə vaxt onun düzlə, doğru ilə arasında körpü qurula bilər? İnsan tərəddüdlərindən, inamlarından, həyatının qarışıqlarından keçərək həqiqət körpüsünə o vaxt yan ala bilər ki, həyatdan öz dərslərini qədrincə götürmüş olsun.

Mövlud Teymurun həyatının qarışıq tərəfi olub, olmayıb - bunu deyə bilmərəm. Amma onu deyə bilərəm ki, onun yolu həmişə işığa doğru olub. Çox ağrılı, acılı, müxtəlif zamanlarda qırılan, ancaq öz iradəsinin gücünə təzədən düzlənə bildiyi yolun sahibi kimi nəinki gəncliyindən, hələ lap orta məktəb illərindən tale onu qapılara salıb. Təhsil almaq, işləmək, həyat uğrunda mübarizə aparmaq və bu yolda min cür əzab əziyyətlərə qatlaşmaq sanki onun alınına yazılıb.

Şairi o vaxt daha yaxşı başa düşmək olar ki, təkcə onun yaradıcılığını yox, həm də onun həyat yolunu yaxşı bilərəm. Onun həyatdan aldığı dərslərin qaynaqlarını öyrənəsən. Onda daha yaxşı bilərəm ki, Mövlud Teymurun "Demirəm qaramca ötənim olmaz" deməyinin kökü hardan gəlir. Yaxud Mövlud Teymur Vətənə bağlayan hisslərin onun həyatı ilə nə dərəcədə bağlı olduğunu öyrənməklə "Vətəni sevməsəm, vətənim olmaz" həqiqətinə gəlməyinin səbəbini də bilmiş olarıq.

Kimsəyə sirr deyil ki, Azərbaycan özü ayrılıqda bir dünya modelidir. Bizim Azərbaycanımız çoxetnoslu, çoxxalqlı ölkədir. Ona görə də bu ölkəyə dil uzadan, əl uzadan qara niyyətlərinə yetmək imkanlarını asan bilir. Amma Mövlud



Teymur kimi şairlər öz oxucusuna təlqin edir ki, vətəni özünü bilmək üçün birinci növbədə görək onu sevsən. Zənnimcə, Mövlud Teymur Azərbaycanı sevdirən səbəblərdən biri də elə onun tükənməyən vətən sevgisidir.

Axı yuxarıda qeyd etdik ki, şairin həyatı ilə yaxından tanış olmaq həm də onun sənətinə qapı açmağa, sözünün kökünü, qaynağını bilməyə kömək edən vasitədir. Yalnız həyat xronikasını dəqiq izləmək, Teymurun gözünü açandan bəri çarpışdığı dünyanın onu hansı labirintlərdən keçirdiyini görməklə bir daha inana bilirik ki, o, sözün həqiqi mənasında həyatın qaynar qazanında bişib: "1951-ci ildə İsmayilli rayonunun Buynuz kəndində anadan olmuşdur. İbtidai təhsilini Buynuz kəndində, 5 və 6-cı sinifləri qonşu Topçu kəndində oxumuş, səkkizilliyi Şamaxı şəhər Humanitar təmayüllü internat məktəbində, sonra təhsilini İsmayilli şəhər 1 nömrəli orta məktəbində və Qalacıq kənd orta məktəbində davam etdirmiş, onbirliyi isə 1970-ci ildə Bakı şəhərindəki 90 nömrəli fəhlə-gənclər orta məktəbində bitirmişdir. Əvvəl Bakı Sovet ticarəti texnikumuna daxil olub iki ay oxumuş, sonra Bakı Energetika texnikumuna daxil olub orada da bir ay oxuduqdan sonra müəyyən səbəblər üzündən təhsilini özü davam etdirməmişdir. İstər 90 sayılı məktəbdə, istərsə də texnikumlarda təhsilini axşam şöbəsində davam etdirərək Bakı Çəllək zavodunda, sonra 7 sayılı Tikinti idarəsində fəhlə işləmişdir.

1972-ci ildə APİ-nin (indiki ADPU) filologiya fakültəsinin əyani şöbəsinə daxil olub, 1976-cı ildə tam kursu bitirmişdir. Eyni zamanda Jurnalist Sənətkarlığı İnstitutunu da bitirmişdir. (1974-1976). İsmayillinin Gəraybəyli, Ustalıqışlaq, Brovdal, Buynuz kənd orta məktəblərində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləmişdir". Oxuduğu məktəblərin ünvanları dəyişir. Yaşamaq üçün həyat vasitəsi imkanı tapmaq, dolanışmaq qazancına sahib olmaq üçün hansı qapılardan keçir - bu onun həyat yolunda aydın görünən tərəflərdir.

Mövlud Teymur bütün bu zillətlərin hamısına ona görə qatlaşmayıb ki, təkcə öz canını fiziki cəhətdən hifz eləsin, cismanı olaraq yaşasın. Xeyir, Mövlud Teymur içindəki oxumaq, həyatı daha yaxşı tanımaq və bununla da təbiətində qaynayan duyğulara yol açmaq üçün ünvanları dəyişib.

Bir sözlə, həyatla döyüşə-döyüşə həyatın təbiətini öyrənib. İnsanların kimliyinə vaxif olmaqla onların mənəvi mühitlərinin rənglərini ayıra bilib. Mövlud Teymur cəmiyyətin mənəvi mühitində səyahət edə-edə insanların daxili aləmi ilə təbiətin rəngləri arasındakı harmoniyanı da görüb, duyub:

Baba dağa qalxıb görsəm yaxşıdı,
Ağ buludlar lap yaxından uçurmu?
O övliya babamızın üstündən
Hər keçəndə onu öpüb qucurmu?

Mövlud Teymur görüb səni sevindi,
Baba dağı yurd-yuvandı, yerindi.
Bu cah-cəlal səndə ki, var, kefindi,
Göz yaşların bu dağları açırımı?

"Ağ buludlar" şeirini müəllif 1998-ci ildə qələmə alıb. O vaxt artıq Mövlud Teymur dünyanın hər üzünü görmüşdü. Amma yenə də ilkinliyini unutmamış, yaddaşı çağıranda onun səsinə səs verə bilmişdi. Əslində elə Mövlud Teymurun şeirlərinin təbiiliyi onun ilkin yaddaşı qoruyub-saxlanmasından, bu ilkinliyə tapınmasından çox asılıdır.

Yollar, yollar... insanı haralardan keçirir. İradəsi zəif olanlar, inadında sabit-qədəm olmayanlar, inamlarında tərəddüd daşıyanlar yolun son ucuna, mənzilə, bir sözlə, istəyin, arzusunun ucalıq zirvəsinə çətin ki, gəlib çatalar. Amma Mövlud Teymur bu yollarda yorulmur, usanmır. İnadla həyat mənzərələrini dəyişməkdə davam edir və hər mərhələ sanki onun üçün yeni imkanlar açır. Əlbəttə, bu imkanlar həm də sonsuz əziyyətlərlə, əzablarla və ən başlıcası, zəhmətlərlə müşayiət olunur: "1985-ci ilin aprelindən Bakı İxtisaslaşdırılmış Avtomobillər zavodunun yataqxanasında tərtibatçı-müəllim, komendant əvəzi, sonra həmin zavodda texniki operator, daha sonra Yığma sexində texniki-mühəndis işləmişdir. Onu da deyim ki, Mövlud həm də gənclik vaxtlarında maddi əziyyət çəkməsinə görə Azərbaycanın 26-lar mətbəəsində, Nəriman Nərimanov muzeyində, Nizami adına Ədəbiyyat muzeyində, Əl oyunları stadionunda, 2 sayılı parça fabrikində, Azərıtifaqda, Mətbuat komitəsində, Bakı şəhər məhkəməsinə nəzarətçi-mühafizəçi işləmişdir. Harda işləməsindən asılı olmayaraq, o həmişə öz təmiz vicdanını qoruyub saxlamışdır. Orta məktəb illərindən bədii yaradıcılığa başlamışdır. İlk şeiri 1972-ci ildə Respublika mətbuatında dərc olunmuşdur. Sonra şeirləri "Azərbaycan gəncləri", "Azərbaycan müəllimi", "Bakı", "Ədəbiyyat və incəsənət", "Kommunist", "Sovet kəndi", "Azərbaycan pioneri" və sair qəzetlərdə, "Göyərçin", "Pioner", "Azərbaycan qadını", "Ulduz", "Azərbaycan", "Azərbaycan təbiəti", "Kənd əməkçisinin təqvimi" və sair jurnallarda, 70-80-ci illərdə "Gənclik" və "Yazıçı" nəşriyyatlarının buraxdığı "Çinar pöhrələri" (eyni adda iki dəfə), "Mənim bağım baharım", "Yaşıl budaqlar", "Vətən nəğməsi", "Yeni səslər", "Azərbaycan" və sair ədəbi-bədii almanaxlarında çap olunmuşdur". Bu xronikada dəyişən adlar, ünvanlar Mövlud Teymurun mənəvi mühitində öz izini qoyub. Ən başlıcası, onun bir yaradıcı kimi və əlbəttə ki, şair kimi geri dönməzliyindən xəbər verir.

Demək olar ki, bütün mətbuat orqanlarında şeirləri çap olunub, hər dəfə də dərc olunan şeiri ilə doğmalarına, doğulub-böyüdüüyü yerə-yurda, eyni zamanda Mövludun ayrı-ayrı zaman dövrlərində yaşayıb-ışlədiyi, oxuduğu məkanlarda yaddaşına yazılmış hər kəsə bir sevinc payı aparıb.

Mövlud Teymur dərc olunan hər bir şeiri ilə sanki təzədən doğulur. Və əsas bir istinadı var, bu onun inamıdır. "Mən sözü düz dedim" tapınağına olan inamı.

2. "Dünya eşitsin"

Ənənəvi poeziyamızın tanınmış simalarından biri də Mövlud Teymurdur. Bütün yaradıcılığı boyu həyatını sözlə, sənətə bağlamış, sözlə nəfəs alaraq sözün haləsində pərvanə kimi dolanmaqdan zövq alan şairin həyatının mənası da elə sözdür.

İnsan həyatı boyu yaşamaq üçün çalır, çarpışır, gün-güzəran qurur. Ailəsinə dolandımaq üçün zəhmət çəkir... bütün bunlar insanın həyatına dəyər verən amillərdir. Ancaq, zənnimizcə, yaradıcı insanın taleyi təkcə bu zərurətlərlə, yəni, yaşamaq naminə çalışmaları ilə bağlı ola bilməz. Demək, zəkəsindən cəmiyyətə işıq ayıran insanlar üçün həyatın ən maraqlı və ən mənalı anları yaradıcılıqda keçən vaxtla hesablanır. Bütün hallarda halal bir ömür yaşayaraq günümüzə cəmlənmiş Mövlud Teymurun yaradıcılıq zənginliyi həm də onun həyatının mənalı çağlarının göstəricisidir.

Yaradıcılıq əzmi ilə çalışmaq şairi mühitin tanınmış simasına çevirir. Ən azı ona görə ki, həqiqətlərə tapınan sənətkar yaradıcılığında mühitin, insanların təbiətini əks etdirməyə çalışır. Ən başlıcası, müasirlərin istək və arzularını ifadə edir. Dövrə, zamana münasibət bildirir. İnsanlar isə sənətkarın yaradıcılığında ifadə olunan istək və arzularını görürsə, onda öz ürəklərində, mənəvi aləmlərində sənətkara yaşarlıq məkanı ayırırlar. Elə şairi də cəmiyyətin yaddaşında qoruyan onun insanlara doğmalığıdır.

Mövlud Teymur artıq qeyd etdik ki, ənənəvi poeziyamızın cəfəqəş bir sənətkarıdır. Dövrümüzün hər bir problemi onu zaman-zaman düşündürüb, qayğılandırır. Bir-birinin arxasınca düzülən kitabları da şairin əslində həyatla, cəmiyyətlə, yaşadığı mühitlə bağlı düşüncələrinin əks-sədasi kimi araya-ərsəyə gəlir.

Şair qəlbinin səsini kitabları ilə insanlara çatdırır. Bu səs söz donunda təzahür edir. Onun ötən illərin bəhrəsi olan kitablarının adlarına diqqət edək: "Bir sözüm var", "Haqqın ömrü", "Ağ atlı xilaskar", "Tarixlərdə qalacaq", "Göyçay çinarları", "Rəsul Rza demişkən", "Qarabağ bizimdir", "Çox sevirəm anamı", "İsti adamlar", "Ürək yangısı", "Qar bərəkətdir", "İsmayıl dağları", "Gənclik illərim", "Yaxşı adam", "Qəlbimin sazı", "Mən sözü düz dedim"... Bu sıraya daha bir kitabı da əlavə olunub. Kitabın adı belədir: "Dünya eşitsin".

Mövlud Teymur bütün varlığı ilə vətənə bağlı sənətkardır. Onun demək olar ki, bütün yaradıcılığının əsasında vətən qayğıları öndə dayanır.

Əsgər vətəni silahla qoruyur. Canı, qəlbi ilə vətən sərhədlərinə sipər olur. Şair isə vətən uğrunda savaşını sözü ilə aparır, sənəti ilə döyüşür.

Azərbaycan ordusunun qələbəsi demək olar ki, həm vətənin mənzərəsini dəyişdi, həm də insanların mənəvi mühitində yeni bir aləm yaratdı. Ali Baş Komandanın dediyi kimi, heç kim Azərbaycana kənardan ədalətdən götürməyəçəkdi, bu ədaləti Azərbaycan ordusu bərqərar etməli idi. Mövlud Teymur da qələbə öncəsi, yəni müharibədən bir il əvvəl şair intuisiyası ilə hadisələrin hansı məkana doğru getdiyini artıq hiss etməkdə idi. Elə ona görə də o, sözünün bütün qüdrətini səfərbər edərək vətən həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq əzmi ilə məqsədini, məramını özünüifadəyə çevirir. Zənnimizcə, şairin "Dünya eşitsin" (2019) kitabına toplanmış şeirləri Azərbaycan xalqının istək və arzularını ifadə etmək baxımından daha çox diqqətə çəkir.

Mövlud Teymur ilhamlı şairdir. Onun hər bir şeirinin sanki süjet xətti var. Fikir doğulur, düşüncədə böyüyür, sanki cana gəlir, şairin ruhunun ifadəsi kimi canlı obraza çevrilir. Elə şairin axıncı çap olunan "Dünya eşitsin" kitabının da əsas məramnaməsi kimilə həmin adda şeiri görmək olar.

"Dünya eşitsin" şeirini müəllif 2012-ci ildə yazıb, ancaq yeni kitabını hazırlayarkən həmin şeiri də bu kitaba daxil edib. Axı biz qeyd etdik ki, şair də savaşıdır, döyüşçüdür. Əslində o bu şeirlə dünya ilə üz-üzə gəlir. Heç də dünyanın cəbbəxanasından, tərəfgirliyindən qorxub çəkinmir:

Şairlər dörd əkir, ələm göyərdir,
Vərəqi şumlayır, qələm göyərdir,
Vətən sevgisini ələm göyərdir,
Mənim haqq səsini dünya eşitsin!

Düşmənin qəzəbi, kini tükənməz,
Dumanı sərt olar, çəni tükənməz,
Torpaq barlıdırsa dəni tükənməz,
Mənim haqq səsini dünya eşitsin!

Kim ki həqiqəti danır, naşırıdır,
Həqiqət Allahın məhək daşırıdır,
Çox da bu torpağın vətəndaşıdır,
Mövludun səsini dünya eşitsin!

2012-ci ildən çox keçməyib. Amma həm də baş verən hadisələrin az qala bir əsrə bərabər gücünü təsəvvürümüzdə canlandırsaq, demək, Mövlud Teymur Azərbaycan uğrunda savaşa çoxdan başlayıb. Şairin haqq səsini şeirin axıncı misraları nə qədər parlaq ifadə edir. Çox da bu torpağın vətəndaşıdır deyə səsini qısırmır, elə vətəndaş səsi ilə də dünyanı onu eşitməyə çağırır.

Mövludun poeziyasının qanadlı duyğuları müəllifin ilhamı ilə pərvazlanır. O hər bir zaman ustadlardan öyrənməyi özünə şərəf bilir. Ustaların yaradıcılı-

bütün yaradıcılığı boyu vəsf etmişdir. O, toylar, düyünlər görmüş, gözəl çağların nəğməkarı olmuşdur. Xoş səsi, rəvan təbi ilə insanların qəlbini ovlayırdı. Çox güman ki, belə bir sənətkarın məzarının, yurdunun düşmənin əlində əsir olması Mövludun qəlbinin sızıltısına səbəb olurdu. Ancaq Mövlud Dədə Şəmşirə həsr etdiyi şeirini nikbin notlarla bəzəyir. Aşığı portretini yaradır. Elə sözlər, ifadələr seçir ki, hər hansı bir rəssam Mövludun şeiri əsasında Dədə Şəmşirin portretini rənglərlə asanlıqla yaradar.

Nurani baxışın, dərin kamalın,
Qoymadı ürəyi, diləyi yalın,
Oxuduğun qoşma, təcni, gərayılın,
Pozulmaz cığırdı, bir izdi səndən!
Mövlud sənətinin aşığı oldu,
Onu sevindirən düz eşiqin oldu,
Bir sən oxuyanda sevindi, doldu,
Gördü ağlasığmaz bu fəndi səndən!
Bu şeirin də yazılma tarixi 2012-ci ildir. Onu da deyim ki, 2012-ci il Mövlud Teymur üçün yaradıcılıq uğurları ilə seçilən bir il olub. Onun ilhamla yazılmış şeirləri qəlbinin odundan, közündən xəbər verir.

Mövlud Teymur görkəmli sənətkarımız Rəsul Rzaya həsr olunmuş şeirləri və poemalarını ehtiva edən bir kitab da buraxıb, ancaq, görünür, onun Rəsul Rza sevgisi əbədindir və heç vaxt tükənmir. Demək olar ki, hər kitabında Rəsul Rzaya həsr olunmuş şeirləri yer alır. "Fəxr edir hər yan səsiylə" şeirini "Dünya eşitsin" kitabının ilk səhifələrində

görkəmli sənətkara həsr olunmuş şeirləri ilə ruhunu ovundurmaqda davam edəcək. Mövlud Teymurun "Oldu" redifli şeiri də var və şeiri "Möhtərəm Əli Rza Xələfliyə" epiqrafı ilə kitaba daxil edib. Doğrusu, bir qədər tərəddüdlə olsa da, Mövlud Teymurun öz istəyinə görə bu şeirlə bağlı düşüncələrimi müxtəssər ifadə etmək istədim.

Biz Mövlud Teymur bir zamanda, bir dövrdə yaşayırdıq, aramızda dostluq münasibətləri var. Onun mənə şeir həsr etməsini də bu baxımdan təbii hesab edirəm. Hər halda mənim "Kredo" qəzeti ilə, poetik və publisistik yaradıcılığım ilə cəmiyyətə, insanlığa xidmətlərimi qiymətləndirməyə çalışıb: "Döyünən ürəyi, düşünən başı, Anmağda, sanmağda hörmətin oldu. Əritdin yonulmaz ağacı, daşı, Yamanı danmağda xidmətin oldu!". Həyatımız bir rəngdən ibarət deyil, çünki cəmiyyət ağır və qarının təzadları içərisindədir. Bizim də qarşılaşdığımız adamların hamısı eyni məramda və eyni məqsəddə deyil. Bəzən ayrı-ayrı adamlarla münasibətlər də toqquşur. Hər halda Mövlud Teymur yaxşılığı idealizə edir, həqiqətin tərəfində duranları idealizə edir: "Bira-yüz qaldırdın yaxşılıqları, Sahmana saldırdın yaxşılıqları, Qəlbinə doldurdun yaxşılıqlar, Hər yerdə, hər yanda izzətin oldu!". Görünür, şair insanın ucalığını təmin edən keyfiyyət kimi əsasən onun məram, məqsəd aydınlığını görür. İnsanın məramı, məqsədi aydın deyilsə, onun öməli

Mövlud TEYMUR - 70

VƏTƏNƏ, İNSANA SEVGİ ÇİÇƏKLƏRİ



gini öyrənməklə, onların ruhunu özündə ehtiva edir, ona görə də ilham pərisi heç vaxt onu tərk etmir. Hər vaxt onu yazıb-yaratmağa sövq edir.

Dədə Şəmşiri bir vaxt ədəbiyyatımız, mədəniyyətimiz üçün Səməd Vurğun kəşf etmişdi. Səməd Vurğunun həyat yolu elə həm də ədəbiyyat yoludur. Bu yolda şair qəlbinin genişliyi ilə həyatımız üçün neçə Şəmşirilər doğulub. Mövlud Teymurun da Şəmşirə üz tutması, Şəmşir sevdası ilə qələmşlətməsi qanunauyğundur. Şair tapınağı olan görkəmli sənətkar Dədə Şəmşiri "Ucada gözədin" şeiri ilə vəsf edir. Beləliklə, "Ucada Gözdin" şeirini "Dədə Şəmşirə" epiqrafı ilə biz də oxuyaq:

Sazınla sözünlə ucada gözədin,
Məğrur qartal kimi zirvədə süzdün,
Sən nə qədər doğru, nə qədər düzdün,
Bu ellər əlini nə üzdü səndən!

Apardın məclislər, toylar, düyünlər,
Keçdi sənənin ilə çağlar, xoş günlər,
Sevdi, necə sevdi səni gözəllər,
Bu ellər əlini nə üzdü səndən!

Dədə Şəmşir el adamı idi. Elin qəlbinin bir parçası kimi yaşamış, Azərbaycan təbiətini, Azərbaycan gözəlliklərini

də oxucuya təqdim edir. Şeir Rəsul Rza taleyini, ədəbi yolunu idealizə ilə başlayır: "Hər yerdə hər zaman düz Rəsul Rza, Yetənə vermədi üz Rəsul Rza. Bəslədi ömrünü ən xoş muraza, Yaşadı Vətən, el, torpaq hissiylə!". Poeziyadan çox publisistik notlarla köklənmiş misralar Rəsul Rza ömrünün mənalı notlarını diqqətə çəkir. Sanki o, bir planetdir. Mövlud Teymur isə poetik teleskopu ilə bu planeti izləyir, onun görünən tərəflərini sözlə götürməyə çalışır.

Rəsul Rza Azərbaycanın taleyüklü məsələləri ilə səsləşən şeirlərində xalqımızın birlik əhvalını yaşadırdı. Mövlud Teymur da məhz Rəsul Rzanın Azərbaycan amalını tərənnüm edir: "Qovruldu Cənubun ayrılığına, Yandı paralanmış solu, sağına, Qəzəblə boylandı düşməni-yağına, Yaşadı fəraqat, üsyan səsiylə!". Mövlud Teymur doğru deyir, Rəsul Rza ömrü boyu cənub ağrılarını poeziyasında yaşadıb. Onun məşhur "Hilal" poeması tarixi ədalətsizliklərə qarşı üsyan səsi kimi ədəbiyyatda əbədi yaşamaqdadır. Rəsul Rza vətənin xəritəsini bütöv görmək istəyirdi. Mövlud Teymur da elə bu istəyi yazır: "Dərbənd, Təbriz dedi, Zəngəzur dedi, Bir zaman fəxr idi, bir qürur dedi, Hələ də qəlbimdə hey durur dedi, Mən nəfəs alıram cığır, iziylə!". Mövlud Teymurun ustada sevgi dolu misraları öz ruhunun həqiqətini dikte edir. Həqiqətən Mövlud Teymur sanki Rəsul Rzanın keçdiyi cığırlar, izlərlə yeriməkdən zövq alır. Onun ideyalarını, istəklərini şeirlərinə götürməklə onun yoluna sədaqətini ifadə edir. Biz Mövlud Teymurun şeirində Rəsul Rza əzəmətinin istinad məqamlarını da görürük:

Şair-mütəfəkkir əslən beləydi,
Soy-kök, həm nəcabət, nəslən beləydi!
Yaz-payız, qış-bahar, fəslən beləydi,
Dağ-dərə, yaylaq, çöl, çəmən, düziylə!

Mövlud bir türk oğlu-sairdən dedi,
Vüqar, dözümlü, təkmin, səbirdən dedi,
Gördüyü hər işdən, xeyirdən dedi,
Fəxr edir hər tərəf, hər yan səsiylə!..

Bu şeiri Mövlud Teymur 2014-cü ildə yazıb, görünür, hələ bundan sonra da

fəaliyyətinin üzərinə hansısa bir kölgə də düşəcək, amma məramı, məqsədi aydın olan adamlar üçün həqiqət inamdır, dindir, ən müqəddəs kitabdır. Bəli, Mövlud Teymur da elə bunu deyir: "Yaşa, ey dünyanı quran yaxşılar, Haqqa həyan, arxa duran yaxşılar, Ey Kəbə, din, iman, Quran yaxşılar, Ən ulvi hisslərə diqqətin oldu!". Bir vaxt əzizimiz Söhrab Tahir də yaxşılığı qızıl toxum dənəsi adlandırdı, hətta həmin şeiri prezidentin hüsurunda da oxumuşdu. Axı mən qeyd etdim ki, Mövlud Teymur özündən əvvəlki ustaların yaradıcılığından uğurla bəhrələnir. Xeyir əməlin tərənnümü Mövlud Teymurun yaradıcılığını zintələndirən keyfiyyətlərdir:

Duymaq fəhmi, gücü, cəhdi böyükdü,
Ərkani böyükdü, əhdi böyükdü,
Nəmədi ölüdü, nərdi böyükdü,
Səndəki düz erək qüdrətin oldu!

Mövlud duyan baxış, duyan ürəkdə,
Səbiri, təkmini duyan mələkdə,
Atadan oğula keçən diləkdə,
Atanın hər sözü öyüdü oldu!

Bu şeiri müəllif 2018-ci ildə yazıb. Onu da deyim ki, M.Teymurun əvvəlki kitablarında da mənə həsr olunmuş şeirləri dərc olunub. Mən bu münasibəti təsadüfi hesab etmərəm, hər halda M.Teymur bizim "Kredo" qəzetində doğmalılıqla qarşılaşıb. Burada qəlbinə isidən hisslər, duyğular ona könül xoşluğu bəxş edib.

Könül xoşluğu olmayan yerdə poeziya qanadı qırılmış quş kimi çırpınar, ilham şairin duyğularına qanad verməz. "Dünya eşitsin" Mövlud Teymurun, zənnimizcə, uğurlu kitablarından biridir. Bu kitabda şeirlər "Könüllər deyəcək bu gün zəfərdir", "Möcüzədir həyat, ömür", "Bu payız axşamı, ayaz axşamı" kimi bölmələrə cəmlənib.

Şairin inamı düz bir ildən sonra gerçəkləşdi. 8 Noyabr qələbəsi 2020-ci ildə könüllərə xoş xəbər oldu. Bu kitab yurda, vətənə, insanlara Mövlud Teymur sevgisinin bəhrəsi kimi yaşayacaq.

Əli Rza

19.01.2022